

ואולי הקדמה

ד"ר רננה גרין-שוקרון

החוברת שלפניכם עומדת בסימן שינוי והתחדשות.

כתב העת הוותיק **ספרות ילדים ונוער** המציין 44 שנים לקיומו אמנם מתבגר, אך מרענן את פניו, וברוח התקופה והצעירים ממנו – הופך להיות כתב עת שפיט, אשר מאמריו המופיעים במדור המרכזי "עיון ומחקר" עוברים שיפוט עמיתים אנונימי על ידי שני קוראים.

ב- 12 השנים שחלפו מאז מסר העורך הראשון מר גרשון ברגסון ז"ל את הגה העריכה לד"ר סלינה משיח, הרחיב כתב העת את הנושאים הנדונים בו ואת נקודות המבט ביחס ליצירות הספרות הפונות לילדים ולנוער והעניק במה לדיון שנגזר מתיאוריות פסיכולוגיות, פמיניסטיות, פוסט-קולוניאליסטיות וקוויריות לצד עיון ספרותי, לשוני, חינוכי, אמנותי, היסטורי, חברתי ופוליטי.

הספר **אין ילדים מחוץ לפוליטיקה** (רסלינג, 2018) שפרסמה ד"ר משיח השנה מסכם שנות חשיבה, הוראה ומחקר שחשפו את ההיבטים הפוליטיים המצויים בשדה ספרות הילדים והנוער וסביבו. יחסי מבוגרים וילדים, מדגישה משיח, הם יחסי כוח מורכבים המעורבים בקשרים של אהבה, מחויבות, סמכות ותלות. האופן שבו משתקפת הילדות ביצירות שנכתבות לצעירים על ידי מבוגרים נושא שדרים אידאולוגיים והאמצעים הפואטיים הרווחים בהן מתפקדים כאסטרטגיות פוליטיות.

מכאן שלוחה לסלינה תודה גדולה על תרומתה לכתב העת וברכה להמשך מחקר, כתיבה ויצירה פוריים. חוקרים וקוראים וותיקים וחדשים מוזמנים להצטרף למעגל הכותבים בכתב העת במתכונתו החדשה.

היחסים המורכבים בין מבוגרים וילדים, הדרך שבה מבוגרים תופסים את הילדות והאופן שבו מוגשים נושאים טעונים לילדים באים לביטוי במאמרים המופיעים בחוברת זו:

בשלושה מן המאמרים מהדהדים אימי השואה: מאמרה של **סצ'רדוטי** דן בתפקידם הכפול של הדמיון ומשחקי ה'כאלו' בספרות השואה לגיל הרך כמוטיבים וככלים להנגשת האירועים ההיסטוריים לנמענים הצעירים. מאמרה של **רובין** מתמקד בעיצוב דמות הדודה בסיפור לנוער שכתב שמואל הופרט המציב באמצעות עיבוד לסיפור משפחתי יד לחיים היהודיים במרכז אירופה לפני המלחמה. **פלק-פרץ** מתמקדת במערכות היחסים שבין אימהות לילדיהן במצבי קיצון מתוך עיון משווה בין ספרה של גילה אלמגור לנוער ובין סיפור קצר למבוגרים של סמי ברדוגו.

שלושת המאמרים הבאים חושפים מסרים ומטרות של הכותבים לילדים:

מאמרה של **דורי** בוחן את מוטיב הזקנה והמוות בסיפורים לילדים של רבקה מרים בנושא מסר מעודד המבשר סוג של לידה מחדש. **צביאלי** מתבוננת בעיבודים לילדים של אגדת חז"ל אודות אשת ר' חנינא ובמסרים שהם מעבירים ביחס למניע להתנהגותה. **שר** מציגה עיון בלשני בחידושי לשון מסוג צירוף כבול ביצירותיהם לילדים של שלושה משוררים שכתבו גם למבוגרים וגם לילדים ומבררת את מטרתם.

מאמרה של **הלר** החותם את החוברת דן במערכות היחסים של סופרים הכותבים ספרים שנקראים על ידי ילדים, בני נוער ומבוגרים, עם הוצאות הספרים ועם הקוראים. המאמר מציג את השפעתם ואת מעורבותם של היוצרים בעולם שמחוץ לטקסט הספרותי, עולם הקשור בכסף, במכירות ובתחרות שיווקית.

קריאה מועילה ונעימה,

רננה גרין-שוקרון